

ARGIUNEAK

AITA SANTUA EUSKERAZ

– Maiatzaren 14'ean (1996) DEIA'k dakar: Atzo, astelena, euskeraz egin zien euskaldun erromeseri.

– Zertarako erromeser?

– Ama Kandida Zipitria Badiola eta Maria Antonia Bandr s Elosegui, bata Andoingoa eta bestea Tolosarra, aldarari ipiñi zituan Aita Santuak domekan. Eta artara joanak ziran.

– Eta, zer berba egin eban Aita Santuak?

– Era onetara mintzatu zan:

"Euskaldun peregrino maiteak: ongi etorriak Erromara, Eleiza guztiko Aitaren etxera. Atzo bi emakume, Kandida Marfa de Jesus eta Marfa Antonia Bandr s, Jesusen Alaben Kongregaziokoak, altxatu ditugu, zorionsuen aldarara. Zuek pozik zaudete. Ni ere pozik nago. Agur".

"GERNIKA" LAUKIA BILBAORA

– E.A.J.ak eskari au egin dau: Picasso'ren lauki famatua, "Gernika", Bilbao'ra ekartzea.

– Nora?

– Guggenheim museora, betirako ez ba'da be. Eta, zer erantzun dabe Madril'en?

– Reina Sofia Petronatoa ixilik dago; baña, berbetan asi dana Picasso'ren alaba Maya da.

– Eta, zer esan dau?

– Ori, astakeri bat izango litzakela.

– Bera be naiko astoa dala dirudi.

ZAZPI PRAILLE ERAILLAK

– Nork egin dau astakeri ori?

Nere lagun batek esaten dauenez, ori ez da astakeria; ori gizonkeria da.

– Nork egin dau gizonkeri ori?

– GIA, Argelia'ko terrorista taldeak.

– Zergaitik?

– Burrukan sartu nai izan ez debelako.

– Eta, zer praille-jenero dira orreik?

– Ziortza'ko Aita Patxiren senideak; baña, GIA'k Prantzia'ri botatzen dautso kulpa guztia, talde oien aspaldiko buruzagia askatzen ez dabelako.

– Orretan be, oituta gagoz.

FAUSTINO MUTIKOA

– Ardo markaren bat al da Faustino?

– Badagoz Faustino ardo-markak be; baña, au mutiko alai bat zan.

– Zer dau bereizirik?

– Futbola gustatzen jakon, igari be bai, mendigoizalea zan, zine ederren zalea...

– Orrelako mutiko asko dagoz bastarretan.

– On guztiei bai esatea zan bere elburua.

– Ez dago txarto.

– Jainkoa maite izan, Kristo eta bere Amarekin berba egin, bearrean dagoanari lagundu...

– Ederra benetan! Olango mutiko asko bear dira mundua aurrera eramateko.

– Faustino'ri buruzko liburusaila atarateko dagoz. (Vida Nueva. 1-6-1996).

BIZKAIA LABE AUNDIRIK GABE

– Aizkeneko Labe Aundia (Altos Hornos), A-2 "Marfa Angeles", gaur bota dabe: 2-VII-1996, Sestao'n.

– Baña, asieran iru ziran Labe Aundiak...

Besteak Baracaldo'n asten ziran eta irugarrenakin Sestao'n amaitu. Onela esaten eban leengo kanta zaarrak: "los Hornos de Baracaldo, que alumbran todo Bilbao".

– Noiz izan eben asiera?
 – 1902-IV-29'an emon eutsen asiera 6.139 langillekin.
 Asko dozak orreik.
 – Gerora 13.000 be euki dabez. Neure denboretan, ordea, amar milla inguru.
 – Zeure denboretan? Angoa zara, ala?
 – Labe aundi baten aurrean bizi nintzan, Karmel'go kalean.
 – Zer inñusentekeri dok ori? Nik uste neban Bartolo Arropain'go lekitarra zala.
 – Bartolo Arropain'go nere amamaren aita zan eta Arranegi kalean, lenengo zenbakian bizi zan nere aitaren ama.
 – Eta, zer?
 – Neure ama, lazkaotar giputxa, amalau urterekin umezurtz gelditu zan eta bere izekok Barakaldo'ra eroan eban.
 – Zertara?
 – Osabak eta izekok eukien taberna, Labe Aundi baten aurrean, eta an lan egitera. Mostradore aretan ezagutu eban, bere senarra izango zan lekeitiarra itxas-gizon kapitana. Eta, etxe aretan bertan, bigarren solairuan, gelditu bizi izaten.

Baña, nola demontre zara lekittarra?

– Ama aurdun gelditu zanean, Lekeitio'ra jo eban, bere senarraren etxera, aurra izateko, Arranegi kaleko lenengo zenbakian. An jaio eta an bataiatu. Eta, ostera labe Aundiaren aurrera, angò keatsakin birikak zikintzera.

– An bizi al ziñan?

– Lau urte bete arteko guztian an edukitzen ninduen, balcoitxo batean, tximiñotxo baten antzera, Labe Aundiari begira, baita aurreko tarte bateri be.

– Zer tarte?

Lantegiak eukan, geure etxeparetik aurrera ibaiaraiño kale baten antzeko tartea. Tarte aretatik ikusten nebazan, andik pasatzean itxas-ontzi beladunak eta baporak. Baita be, tren txiki batzuk, bagoneta txikiekin, bakoitzean pastel antzeko tarta bat guri-guria.

– Zer ziran orreik?

Burnia atarata gero labean gelditzen ziran ondakiñak, ikatz eta burni-meatzenak.

– Zer egiten eben "tarta" oiekaz?

Nik pasatzen bakarrik ikusten nebazan; baña, uste dot gabarretan itsasora botaten ebezela.

– Eta zuen Lazkao'ko izeko, zertan joan zan Barakaldo'ra?

– Labe Aundietan lan-postu asko sortu ziran; ortik jaio zan joera aundia bai Gipuzkoa'ko erri txikietatik eta baita Bizkaia'koetatik ere. Kastilla'tik zer esanik ez. Enkarterria erdaldunez bete zan, bai labeak zirala, bai burni-meatzak zirela... Ortik sortu zitzaion Sabiñ'eri biotzeko miña: "I naiago det, ikusi baño, aberriaren amaia"...

– Labe Aundietara joan al ziran zure senide oiek?

Amaren izeko alpargeta-egille batekin zegoen ezkon-duta, Nikolas Areso, eta artara joan ziran: alpargetak egin eta alpargetak saldu; gero, lantegi sarreran etxetxo bat erosi eta bertan taberna, sagardotegia, kafetegia, janari eta tabakodenda ipiñi.

– Ez ziran gauza gutxi.

Eta, goizeko seiretatik, lenengo taldean sartzen ziran langillei kopatxo bat pattarra saltzeko, an zegoen Lazkao'tik

etorritako amabost urteko neska begi-urdirin panpo-xa. Baukezen idaztiño edo libretatxo batzuek be (irureun edo), eurotan apuntatzeko ordaintzeke eramaten ebezan janariak; bai ba, jornalak amabostero kobratzen ziran, baña, aldi orretan be, jan egin bear.

Ez zan xistema txarra.

– Andik eta, ezaupide asko egin ebazan lazkaotar gazteak. Bezeroen artean bazan bat, Chomin de Ceanuri izenagaz; emaztea etortzen jakon janariak eramatera eta senarra goizoro seiretan pattarrakopatxua artzera. Goiz batean oñetakoak aldatuta agertu zan tabernan eta neskak: –"Que, Chomin, te has levantado dormido ~o qu ? Zapato de la pie mio y zapato de la pie de la padre mio" erantzun eutsen zeanuritarrak. –Bai, baña, emen danak erdaldunak dira eta zeu be, giputxa. –Eta, zer? Nik euskeraz erderaz baño obeto dakit. Emendik aurrera euskeraz egingo degu eta obeto entendituko gera... Alan egin eben.

– Erderak ittota eukan euskaldunen berbetea.

– Baña, euskaldunak be, alkartzen ziran; orregatitik agertu zan egun batez lekeitiar kapitana beure lagunekin, taberna euskaldun baten billa.

– Eta, beti bizi izan al ziñan an, labe aurrean?

– Geroztik Portu kalera aldatu giñan; labe aundietatik apur bat urrunago. Labe aiek baño amar urte gazteago nintzan (aiek 1902'an eta nik 1912'an); bañan ni baño lenago gastau dira.

Zein zenbakian bizi ziñan?

– Seigarrenean; an amaitzen zan kalea. Burni-meatzak ekartzen eban trentxo batek, itxitzen eutsen bidea kaleari. Andik errian-gora joateko, eskolara eta abarretara, El Puento de las Brujas zubitxoa igaro bear.

– Burni-meatzak aurretik eta labeak atzetik.

– Burni-meatzik geienak Europa'n zear eraman ebezan, Ingalaterra'tik asita. Millika tonelada asko, Enkarteriari lapurtutakoak.

– Meatzak, Labe Aundiak, Euskalduna astilleroa... Bilbao'ko ibaia ez da sekulan berdiña izango.

KAKA-PLASTA SARIA

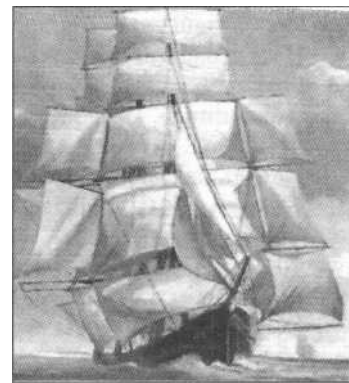
– Aurtengo berri-aldian euskaldun batzuek Sariak atara dabez euskaltzaleak saritzeko, sari politak eta ederrak.

– Eta KAKA-PLASTA SARIA zer da?

– Ba, orixe: adarra jotzeko saria eta euskaltzale batzuei txistua aurpegira botateko.

Zergaitik KAKA-PLASTA SARIA euskaltzale idazleei? Euskeraren aurka joko dabe, ala?

– Leengo Euskera zaar ederrean ari diralako, Batuaren iraultzarik onartu gabe; ezta iraultzaren Simbolo Plaztikoa ere.

ALBISTEAK

- Zer da Iraultzaren Simbolo Plastikoa?
- H izkia da Simbolo Plastiko ori. Eta onartu bearra dago. nai ta nai ez; bestela, madarikazio guztiak, kaka-plasta guztiak gañian dituzu. Ez zera Euskera Bei emankorraren titietara urbilduko...
- Neri ez zait ain Sari txarra iruditzen.
- Kakatan plasta gelditzea ez zaizu ain txarra iruditzen; txarrago zer da?
- 011o-zirin Saria.
- Eta, zeñientzako da Sari ori?
- Batua eta Simbolo Plastikoa sudurretatik sartzen diguentzako.
- Arraioa! Orixen bai ez nuela pentsatuko. Baña, zergaitik da txarrago?
- Kaka-plasta batean bizia sortzen da ugari eta gañera, soloetan, perretxiko ederrak.
- Eta. ollo-ziriñetan?
- Belarra bera be erre egiten dau ollo-ziriñak.
- Argitu eidazu parabola ori, ipuin ori?
- Euskera zaarrak, 50 amar urteetan Euskaltzaindiaren arautean egiten zana, erriaren Euskera, orrek frutu iraunkorak ematen dauz, erria berbera berbetan ipiñiaz.
- Eta. ollo-ziriñak?
- Batua sortzen dan tokietan, umeak eta gurasoek ez dute alkar entzuten eta aditzen eta orduan erderara jotzen dabe guztiak. Bermio'n zer gertatu da?
- Bai, zer gertatu da Bemio'n?
- Leen erri osoa euskeraz; orain. Batua 25 urtean irakutsi ondoren, eunetik 75'ek erderaz egiten dabiela. Batuari ezker.
- Arazo oneri buruz irakurri dot udaberri onetan DEIA

aldizkarian Nicolas de saracho jaunak idaztitako "EI Futuro del Euskera" idaztitxo bat. Batua indarrez sartu dabiinak esaten dabe, ori gertatu dala zaarrak "alfabetizatu" barik daudelako. analfabeotak ei gara.

Euskerarik ez dakigula? Eurak sortu al eben Euskera orain millaka urte?

- Saracho'k onela diñotse: "Gracias a personas no alfabetizadas nos ha llegado el idioma hasta nuestros días y su conservación actual, depende de ellas en un 90%...".

- Bai. euren be, Irlanda'n gertaturikoa gertatuko da: Guztiek ikasi dabe galeiko izkera eskoletan, baña ingeleraz egiten dabe kaleetan.

- Oba dau Euskerak KAKA-PLASTA SARIA, OLLO-ZIRIÑENA baño.

- Baña, gure dirutxuak, gure pratikeratik ataratako dirutxuak, 011o-ziriñentzako doiaz.

- Quintiliano Erromatar Gramatikalaria esaten ebana dakorkit burura: "Aliud est gramatice loqui, aliud latine loqui": Gauza bat da Batuaren legeaz itz egiten eta beste bat Euskeraz itz egitea.

BARTOLO ARROPAINGO

IPUIN-SARIKETA 1996 (BILBAO'KO UDALAREN BABESPEAN)

Urte guztietan lez, aurten be Euskerazaleak Alkarteak Ipuin-Sariketa eratzen dau, baiña aurten sariketa au Aita Santi Onaindia'ren omenez izango da eta ipuiñak edo idaz-lanak bere giroan izatea nai genduke. Ona euren urte guztietako egitaraua:

- Ipuñak euskeraz eta erriak erabilten dauan euskalkia erabilliaz idatzia izan bearko dabe eta idazkerea, EUSKERAZAINTZA'k argitaratua eta ZER aldizkarian erabilten dana.

- Ipuñak asmatuakoak edo errian batuak izango dira. ez idatzita dagozanak edo itzulpenak.

Luzeera iru orrialdetik lau orrialdera, idazkiñez idatzita eta bitarte bi dirala. Saria irabazten dabenak ZER'en argitaratuko dira.

Saririk irabazten ez dabenak be bai ipuiñaren barrenean idazleak baimena emoten dauanean.

- Azillaren azkenerako EUSKERAZALEAK ALKARTEA'ren etxean (Bilbao'ko Colon de Larreategi, 14, 2' eskoia) egon bear dabe. Abenduaren azkenerako emongo da maikoen erabagia eta ZER'en agertuko da, urterrillean, baita DEIA Egunkarian be al bait lasterren.

- Sariak lau izango dira:

1° 40.000 pezeta.

2° 30.000 pezeta.

3° 20.000 pezeta.

4° 10.000 pezeta.

- Ipuñak izen ordeagaz bialdu eta karta-azal txiki baten barruan izen-ordea ta izena.

EUSKERAZALEAK